

Dr. Bruce Waltke, Zaburi, Hotuba ya 26

© 2024 Bruce Waltke na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dk. Bruce Waltke katika mafundisho yake juu ya kitabu cha Zaburi. Hiki ni kipindi namba 26, Wisdom Psalms Genre. Tuandae kwa uhariri wa Psalter.

Ninataka kutazama aina nyingine ya Zaburi, yaani, Zaburi ya Hekima. Tayari tumeangalia Zaburi mbili za Hekima. Tulipojadili usemi na mimi tukajadili umuhimu wa kujizuia, tulitazama Zaburi ya Hekima 49 .

Nilipotazama liturujia na jukumu la liturujia na ishara, liturujia ni njia ambayo Mungu huwasiliana na waabudu wake. Nilitazama Zaburi ya 73 ya wakati mtunga-zaburi alipoingia katika hekalu la Bwana na kile ambacho angeona huko kwa mawazo. Ikiwa tutaangalia nyenzo za Hekima kwa upana, zaburi nitakayozingatia ni Zaburi ya 19.

Lakini kwanza kabisa, maswala kadhaa ya utangulizi. Kwanza kabisa, tunamaanisha nini tunaposema hekima? Neno la Kiebrania ni hokmah . Neno lina maana ya kuwa na ujuzi.

Inatumika kwa kila aina ya ujuzi. Inamaanisha, nasema, hokmah hii , kwa kawaida hutafsiriwa hekima, inaashiria ufahamu wa ustadi, ujuzi, ujuzi. Nilipofundisha kitabu cha Mithali, tulipanua hii na inarejelea ujuzi wa kiufundi na kisanii, kama vile Bezaleli na Oholiabu waliojenga Hema la Kukutania, au kama Hiram aliyejenga hekalu.

Imetumika ufundi wa uchawi wa ustadi wa waganga wa Kimisri. Inatumika kwa serikali. Zaidi ya hayo, una Kumbukumbu la Torati 1, ambapo Musa alipaswa kuwateua watu waadilifu wenye hekima ambao wangetawala taifa.

Inatumika kwa diplomasia. Inatumika kwa vita. Katika maandiko ya hekima, yaani katika Ayubu, Mithali, Mhubiri, na zaburi zilizochaguliwa, kama vile 49, kwa mfano, na katika unabii, hekima inarejelea ujuzi wa kuishi katika njia ya uzima wa milele.

Hii inahusisha ujuzi wa kijamii, yaani kumpenda Mungu na kumpenda jirani yako. Lakini ni kuishi kwa njia, mfano kuu wa hekima ni njia ya uzima wa milele. Kwa kuwa hekima ni neno lisiloegemea upande wowote, linaweza kutumika kwa uovu.

Hata nyoka ni mwerevu. Moja ya maneno ya hekima, arum, hila, au hila. Inabidi itumike kama neno linganishi na uadilifu ili kuilinda.

Na kwa hivyo, inapozungumza juu ya hekima, wanamaanisha vile vile, haki, na maneno hayo yanatumika kwa kubadilishana. Kwa hiyo, nafananisha muhula linganishi na makamu wa rais ambaye ana nyadhifa mbili tofauti. Yeye ndiye mwenyekiti wa Seneti na pia atasimama kwa ajili ya rais ikibidi.

Hizo ni kazi tofauti sana. Lakini kama wewe ni mmoja, kama mwenyekiti wa Seneti, wewe pia ni makamu wa rais ambaye atasimama kwa ajili ya rais. Kwa hivyo, ikiwa una hekima, una haki.

Ikiwa una haki, unayo hekima. Kwa hivyo, maneno haya mawili yanaenda pamoja. Inahusiana na haki.

Aina ya fasihi ya hekima ni mawaidha na mafundisho. Inaweza kuwa chanya na inaweza kuwa hasi kama onyo wakati unakabiliwa na majaribio. Mawaidha mazuri yangukuwa kama vile kumwamini Bwana, kumcha Bwana, kutenda mema, kuepuka dhambi, kuungama dhambi kwa wakati ufaao, au kutazama ulimi wa mtu.

Hayo ni maagizo yote. Ni mawaidha. Ni kufundisha.

Kwa hivyo kwa kawaida vile vile, ahadi nzuri huongezwa kwa mawaidha haya, wakati mwingine huletwa na kwa. Hasi, inaweza pia kuwa onyo hasi kuhusiana na theodicy. Hiyo ni kusema, unapokabiliana na ushindi, inaonekana kama uovu unatawala na kushinda.

Ni onyo hasi la kutopendezwa na mali ambayo itakujaribu kuishi nje ya njia ya uzima wa milele. Haya ni mahangaiko ya Ayubu na Mhubiri. Kwa hivyo, ni dhidi ya kutoridhika na bahati mbaya, kuchochewa na matajiri wasiomcha Mungu, kustaajabia mali, au kuzitumaini.

Hili tuliona kwa uwazi sana kama aina ya hekima katika Zaburi 73 na Zaburi 49. Katika Zaburi 49, usifadhaike na kufadhaika unapona ufanisi wa waovu. Ni onyo kutokwenda huko.

Na hapo wakipata kikomo, wanaelekea mauti ya milele. Ni ya milele. Wanaelekea kifo, lakini ni kifo cha milele tofauti na wenye haki ambao watawatawala asubuhi.

Tuliona jambo hilo katika Zaburi ya 73 alipoonea wivu ufanisi wa waovu. Kisha akaingia katika hekalu la Bwana na akafundishwa. Tulisema wakati huo kwamba kile alichopaswa kujifunza kutoka kwa Zaburi hiyo ni kwamba hakupaswa kufafanua Mungu kwa shida yake.

Lakini kile ambacho sikuendelea kusema, alikuwa kufafanua shida yake na Mungu. Kwa hiyo, katika mistari 14 ya kwanza, jaribu lake ni kufafanua Mungu kwa shida yake. Na hawezi kulipima jambo hilo akiona ustawi wa waovu na mateso yake mwenyewe.

Hakuweza kukanusha hilo kwa kukiri kwamba Mungu ni mwema. Kwa hiyo, tatizo lake alikuwa anamfafanua Mungu kuwa si mwema kwa sababu alianza na tatizo lake. Lakini alipoingia katika hekalu la Bwana, ndipo alifafanua tatizo lake kwa Mungu.

Hapo aliona ushindi wa Mungu. Aliona utakatifu wa Mungu na aliona kwamba Mungu atawaangamiza waovu. Kwa hiyo, sasa alifafanua tatizo na Mungu.

Hilo ni somo mojawapo ambalo nadhani tunaweza kupata kutoka katika Zaburi ya 73. Kwa hiyo, nasema hapa pia, ndiyo maana naweka pamoja Zaburi za Torati pamoja na Zaburi za hekima kwa sababu Zaburi za Torati zinatuonya kwa njia isiyo ya moja kwa moja kushika Torati na kushika mafundisho. Kwa hivyo, Zaburi ya 1 ni Zaburi ya Torati, lakini inazungumza juu ya thawabu za kushika Torati.

Ni thawabu ya kama mti wenye majani ya uzima wa milele uzaao matunda yake kwa majira yake, Zaburi ya kwanza. Kwa hiyo, naitupa pamoja hapa Torati, ambayo ni mafundisho ya katekesi. Kwa hiyo, katika Zaburi inaweza kurejelea sheria ya Musa au maneno ya wenye hekima.

Nasema kwa hasi, inaweza pia kuwa ni mawaidha ya kutohangaika kwa sababu ya watenda maovu au kuwaonea wivu waovu na kadhalika. Nitaruka jinsi wanavyoanza kwa sababu wanaanza kwa njia mbalimbali. Gunkel anajaribu kuainisha kwa mwanzo wake na kadhalika, lakini sioni kuwa ya kuridhisha kabisa.

Kwa hiyo, nitairuka. Katika ukurasa wa 326, ninaainisha Zaburi zinazohusu hekima na Zaburi za Torati ni Zaburi 1.19 na 1.19. Zaburi ambayo ni maonyo chanya kabisa, ni Zaburi 78. Na hapa inafundisha kwa masimulizi ya historia ya Israeli.

Zaburi 112 ni shauri chanya. Kwa hiyo, ni 127, 133. Na mawaidha mabaya ni yale tuliyoona hapo awali katika Zaburi, vizuri, sikujadili Zaburi ya 37, lakini ni kitu kimoja, 49 na 73. Kwa hiyo sasa nataka kuangalia Zaburi ya Torati.

Kwa kweli ni katika kuisifu Torati, lakini inafikiri kwa mujibu wa hekima na ni kutia moyo kushika Torati. Kwanza kabisa, acha nione, tuone jinsi Zaburi hii inavyofanya kazi ndani ya Zaburi kwa ujumla. Inatambulika kwamba Zaburi 1 na 2 ni utangulizi wa kitabu, 3, 4, 5, 6, 7. Zaburi hizo nyingi ni maombolezo ya Daudi.

Na kisha unapata Zaburi ya sifa kuhusu nafasi iliyotukuka ya mwanadamu ambaye ataweka kila kitu chini ya miguu yake katika Zaburi 8. Kisha unapata 9, 10, 11, 12, 13, na Zaburi nyingine tano. Na kisha unapata 14, ambayo inaelezea mwanadamu na ufisadi wake na upotovu wake. Inamtazama mwanadamu kwa ubaya wake.

Hiyo ni corpus nzima. Kwa hivyo, una utangulizi, una 3 hadi 14 na Zaburi mbili kama 8 baada ya 5 na 14 baada ya 5. Na sasa una 15 hadi 24, ambazo zimeundwa kistaarabu

. Kwa hivyo, 15 ni Zaburi ya liturujia ya kuingilia, ambaye anaweza kupanda katika kilima cha Bwana.

Tunasoma hilo katika Zaburi 24. Tunasoma, ni nani awezaye kupanda katika mlima wa Bwana. Zaburi ya 16, ambayo tumetazama hivi punde kimsingi ni wimbo wa uaminifu na imeunganishwa na Zaburi ya 23.

Hii ni moja kabla ya 24, ni wazi, ambayo ni maarufu mchungaji Zaburi, ambayo ni wimbo wa uaminifu. Tazama, Zaburi 17 ni ombi la kuomba msaada na inalingana na Zaburi 22, ambayo ni sala ya kuomba msaada wa kukombolewa kutoka kwa kifo. Zaburi 18 ni Zaburi ya kifalme baada ya kuwashinda maadui zake wote.

Ni Zaburi ya kifalme. Zaburi 20 na 21 ni jozi ya kifalme. 20 ni kwa ajili ya mfalme kwenda vitani na maombi kwa ajili ya mfalme.

Na 21 ni kurudi kutoka kwa vita. Ambapo mwamba unagonga ni Zaburi 19. Hiyo ndiyo mhimili.

Zaburi ya 19 ni Zaburi ya Torati. Imehaririwa ili tena, kama Zaburi ya 1 ni Zaburi ya Torati ambayo inatanguliza Zaburi katika hatua hii muhimu, tupate Zaburi inayoonya na kwa kusifu Torati katikati yake. Naam, kwa historia hiyo, hebu tuangalie Zaburi na tutaanza kwa tafsiri.

Ni Zaburi ya Daudi. Mbingu zinatangaza utukufu wa Mungu. Sipendi anga haswa, ni neno la anga.

Katika Agano la Kale, waliona kile tunachokiita anga kama kuba. Hivyo ndivyo Jerome alimaanisha kwa kitu kigumu, anga, kuba. Waliifikiria kuwa safi sana na maji juu yake.

Anga hapo juu inatangaza kazi ya mikono yake. Mchana humwaga usemi na usiku kwa usiku hudhihirisha maarifa. Hakuna kusema kweli.

Hakuna maneno halisi na ambayo, hiyo ni mbingu, hii inapaswa kuwa bracket inapaswa kuwa karibu na sauti ya nani. Bracket inapaswa kuzunguka mbingu. Inamaanisha ni sauti ya nani inarudi mbinguni.

Kwa hivyo, ambaye sauti yake haisikiki. Haiko katika decibels, decibels sauti. Hata hivyo, sauti yao, ijapokuwa kimya, huenea katika dunia yote, na maneno yao hata miisho ya ulimwengu.

Ndani yake, ametuma hema kwa ajili ya jua, ambalo hutoka kama bwana arusi atokaye chumbani mwake, na kama mtu mwenye nguvu apiga mbio kwa furaha. Kuinuka kwake ni kutoka mwisho wa mbingu na mzunguko wake ni hadi mwisho wake. Na hakuna kinachofichika kutokana na joto lake.

Sasa anaisifu sheria. Sheria ya Bwana ni kamilifu, huhuisha roho. Ushuhuda wa Bwana ni amini, humtia mjinga hekima.

Maagizo ya Bwana ni adili, huufurahisha moyo. Maagizo ya Bwana ni safi, huyatia macho nuru. Kumcha Bwana ni safi, kunadumu milele.

Sheria za Bwana ni kweli na za haki kabisa. Ni za kutamanika kuliko dhahabu, dhahabu safi nyingi, zitamu kuliko asali na matone ya sega. Zaidi ya hayo, mtumishi wako huonywa kwayo na katika kuzishika kuna thawabu kubwa.

Ni nani awezaye kutambua makosa yake? Nitangaze kuwa sina hatia kutoka kwa makosa yaliyofichwa. Uzuie mtumishi wako pia kutoka kwa watu wenye jeuri au jeuri. Wasiwe na mamlaka juu yangu.

Ndipo nitakuwa mkamilifu na asiye na hatia katika kosa kubwa. Maneno ya kinywa changu, na mawazo ya moyo wangu, na yapate kibali mbele zako, Ee Bwana, mwamba wangu, na mwokozi wangu." Maelezo machache tu hapa inaposema katika mstari wa nane, anaposema, maagizo ya Bwana ni sawa. Neno la Kiebrania ni yashar na linamaanisha kuwa wao ni wanyoofu kabisa. Hawana dosari. Inaweza kutumika kwa kupindisha kwa wima, hakuna wima. Na kwenye mhimili mlalo, hakuna, tena, ni kamilifu.

Hiyo ndiyo maana ya haki. Kumcha Bwana, unaona kuna maneno ya hekima katika zaburi hii kwa sababu nadhani inaitumia ni ya kitengo cha hekima pia. Kwamba kumcha Bwana ni sawa na, kama ulivyo nayo hapo katika mstari wa saba, inasawazishwa na sheria ya Bwana, ushuhuda wa Bwana, maagizo ya Bwana, maagizo ya Bwana.

Katika mstari wa 9b, sheria za Bwana, na una hofu ya Bwana. Kumcha Bwana siku zote kunajumuisha ufunuo huu wa kusudi wa mapenzi matakatifu ya maadili ya Mungu. Kumcha Bwana maana yake unajisalimisha chini ya ufunuo huo kwa sababu unamcha Mungu ambaye ameshikilia uzima na mauti mikononi mwake.

Kwamba kupatana na sheria yake, na tunajua kuwa barabara kwa njia ya Kristo leo na kwa njia ya Roho, kwa kufanana na kwamba ni uzima wa milele. Kuikataa ni kifo cha milele. Huku ndiko kumcha Bwana.

Kwa hivyo kumcha Bwana ni ufunuo huu wa kusudi kama mafundisho ya Torati ya Musa, mafundisho, na utii wake kwa sababu unaamini Mungu anamaanisha kile anachosema. Na anasema, vizuri, anasema anachomaanisha na anamaanisha kile anachosema. Ni suala la uzima na kifo na unamheshimu Mungu.

Ndivyo ninavyoelewa kumcha Bwana. Moja ya tafsiri za kipekee hapa, nadhani inaweza kuwa ya kipekee kwangu hapa, ni jinsi nilivyotafsiri, mzuie mtumishi wako pia kutoka kwa jeuri. Kwa kawaida hii inatafsiriwa dhambi za kiburi.

Neno la Kiebrania ni zadim . Kwa hiyo, nahitaji kuitetea tafsiri hiyo. Yaani, unizuie mtumishi wako na watu wenye jeuri.

Ninasema kimapokeo inatafsiriwa kama dhambi za kiburi. Nadhani sababu ni kwamba yuko katika mstari wa 12 anazungumza juu yake, akinitangaza kuwa sina hatia kutokana na makosa yaliyofichika ambayo mimi siyajui. Kinyume cha hayo itakuwa ni zile ambazo ninazifahamu na ninaziweka kwa makusudi.

Nadhani hiyo ndiyo iliyopelekea tafsiri ya dhambi za kiburi tofauti na dhambi zilizofichwa. Neno nasema, mzizi wa neno zadim ni zade . Inatokea mara 13 kila mara katika wingi kando na Mithali 21:24. Ili kutumia istilahi za kisarufi, kivumishi hiki kikubwa cha kiume, yaani, kama kivumishi kinachotumiwa kama nomino kama jeuri, jeuri.

Mahali pengine hutumiwa na aina kadhaa za watu wenye jeuri. Hivi ndivyo inavyotumika. Wale wanaompinga Mungu, Malaki 3:15, wanaomshambulia mtunga-zaburi 86:15, wanakataa unabii wa Yeremia, Yeremia 43:2, wanawadhihaki wacha Mungu bila kujizuia 119:51, kughushi uongo 119:69, kuchimba mashimo 119:85. Mtunga-zaburi anaomba kwamba Mungu awaibishe 119:78 na asiwaache wamwonee 119:22. Imesemekana kuwakemea 119:21 na nitasababisha kiburi chao kikome.

Isaya 13:11, Thibitisha Marko 4 na Mithali 21. Biblia ya NIV inatafsiri kama mtu mwenye kiburi na kiburi. Maka ndio jina lake.

Anatenda kwa hasira ya jeuri. Hapa NIV inatafsiri zade ya umoja kama kiburi. Kwa kuzingatia matukio haya mengine 12 ya zadim , hitimisho, nadhani, sio tu inaweza kuwa, lakini lazima ieleweke kwamba zadim inahusu watu ambao kutokana na maoni yao ya kupindukia na ya kiburi ya kujiona kuwa muhimu na kutojitosheleza wanapuuza wote wawili mimi ndiye mwenye hekima na kufichua ukweli.

Kwa hivyo ndio maana nasema, sitegemei leksimu. Ninategemea upatanisho wao. Nimepitia tu matumizi yote.

Katika matumizi yote, inarejelea watu wenye kiburi, wenye kiburi, wenye jeuri wasiomjali Mungu au wenye hekima au ukweli. Kwa hiyo, kwa hiyo, ninahisi niko kwenye msingi thabiti kwamba alimwomba Mungu amepushe na watu wenye jeuri. Kwa maneno mengine, ni sawa na maombi ya Bwana, utuongoze tusipate majaribu.

Na anachosema siwezi kumudu. Siwezi kuingia katika kampuni yao. Mungu aniepushe na wanaoweza kuniharibia kiroho.

Ni maombi ya unyenyekevu sana kwa upande wake. Sawa. Kwa hivyo hiyo ndiyo tafsiri.

Sasa tunasonga, tukiweka tafsiri mkononi, tunahamia kwenye muundo wa zaburi. Tuna maandishi ya juu zaidi, Zaburi ya Daudi. Kisha tuna ubeti, mbingu zinaonyesha ujuzi wa Mungu, ambao humpa utukufu.

Lakini mbingu, aya ya pili, usiku hadi usiku inafichua elimu na kadhalika. Kwa hivyo, kwa kweli inarejelea ujuzi wa Mungu kama inavyoonyeshwa katika uumbaji. Kisha anaisifu Torati, ambayo inaonyesha ubora wa maadili wa Mungu.

Kwa hivyo, anaisifu sheria ya Bwana na ubora wake. Huhuisha dhidi ya uhai, hutia hekima, hufurahisha moyo, hutia macho nuru, na kadhalika. Kisha atakuwa na maombi ili kushika Torati.

Atakuwa na maombi mawili, madhambi yaliyofichika na kuyaepusha na watu wenye jeuri. Janus baina ya Taurati na dua ni kwamba anasema katika Aya ya 11, zaidi ya hayo mja wako anaonywa. Hilo litapelekea maombi ambayo kupitia sheria ameonywa.

Kwa hivyo, inaongoza kwa ombi lake la msamaha na ulinzi. Na anaposema katika kuwahifadhi kuna malipo makubwa. Anatazama nyuma kwenye mstari wa 7 hadi 10, ambapo ameorodhesha thawabu za kushika Torati.

Basi kwa hakika anayo, katika kuyashika hayo, kuna malipo makubwa. Kisha kwa hayo mtumishi wako huonywa na hiyo inaongoza kwenye maombi. Sio kawaida katika Janus kupata mstari wa B unaorejelea kile kilichotangulia na mstari wa A unaorejelea kile kinachokuja baada ya hapo.

Hilo ni jambo la kawaida sana katika mistari ya Janus kama inavyotokea hapa. Swali linalopaswa kuulizwa katika hatua hii ni je, Zaburi hizi zina uhusiano gani? Kwa maneno mengine, katika rhetoric, unauliza, nini mantiki yake? Kwa nini tuna mabadiliko haya makubwa kutoka kusifu uumbaji hadi kusifu Torati? Je, tunaielewaje uhusiano huo? Katika fafanuzi ambazo nimesoma nimepata msaada kwa kiasi fulani kwamba wanaona harakati kutoka kwa ubeti hadi ubeti. Kwa hivyo, Michael Fishbane anabainisha harakati za wasemaji.

Ili kwamba katika ubeti wa kwanza mbingu zinazungumza. Katika ubeti wa pili mstari wa saba hadi wa 10, Bwana anazungumza kupitia sheria. Na kisha katika sehemu ya ombi, Mtunga Zaburi anazungumza mwishoni.

Nadhani hiyo inasaidia. Haielezi haswa ombi la mantiki. Ni kwa urahisi, kuna wasemaji watatu tofauti, lakini hiyo hainisaidii haswa.

Ni uchunguzi mzuri. Nadhani iko hapo. Kwenye Meinhold, anabainisha mabadiliko ya mada kwa kurejelea neno.

Kuna maneno kuhusu Mungu. Kuna neno kutoka kwa Mungu na kuna neno kwa Mungu. Ninaona hilo kuwa la msaada kwamba ni neno kuhusu Mungu na uumbaji.

Ni neno kutoka kwa Mungu na Torati. Lakini tena, pale inapoanguka ni kwamba uumbaji pia ni neno kutoka kwa Mungu. Lakini hata hivyo, anafanya tofauti hiyo kuwa na thamani ya kutoa maoni.

Kisha una neno kwa Mungu. Nilidhani Craig Broyles katika ufafanuzi wake alikuwa muhimu kwamba anabainisha kupunguzwa kwa harakati. Hiyo ni, huanza na mbingu, ukubwa wa mbingu, kisha husogea kwa ufinyu zaidi kwenye sheria, na kisha kwa ufinyu zaidi kwa mwabudu.

Kwa hiyo, anaona harakati za kuambukizwa. Pia anaona vuguvugu la mkataba katika majina ya Mungu kutoka kwa El, muumba wa vyote, hadi Mimi Ndimi au Bwana, ambaye ni Mungu wa Israeli anayeshika maagano. Ndipo Daudi akamwita, mwamba wangu na mkombozi wangu, Mungu wake wa kuokoa.

Na tena, naona hiyo inasaidia. Hata hivyo, bado sielewi ni nini mantiki ya zaburi licha ya uchunguzi huu wa kuvutia wa mienendo inayoendelea kati ya tungo. Nadhani unaweza kusema kwamba aya ya kwanza na ya pili yameunganishwa kwa sifa ya Mungu, sifa ya Mungu kwa ufunuo wake na uumbaji, na sifa ya Mungu katika sheria yake.

Nadhani hiyo inafaa. Kisha nanukuu kutoka kwa Immanuel Kant kwamba Kant anashangazwa na ufunuo wa asili. Anagawanya ufunuo wa asili katika sehemu mbili zinazomshangaza.

Moja ni kuwa anashangazwa na uumbaji unaomzunguka. Anashangazwa na ufunuo wa asili na dhamiri iliyo ndani yake. Kwa hivyo, nasema Immanuel Kant pia alijumuisha dhamiri katika ufunuo wa jumla na ushuhuda wa mbinguni na wa dhamiri yake ulimjaza hofu.

Anasema, mambo mawili yanaijaza akili na kustaajabisha na kustaajabisha kila wakati. Mara nyingi zaidi na kwa uthabiti tunatafakari juu yao, mbingu zenye nyota juu yangu na sheria ya maadili ndani yangu. Sitafuti wala siwadhani hata moja kati yao kana kwamba ni mambo ya siri yaliyofichika au ubadhirifu nje ya upeo wa maono yangu.

Ninawaona mbele yangu na kuwaunganisha mara moja na ufahamu wa uwepo wangu. Kwamba katika ukosoaji wake wa sababu za kivitendo, hangeweza kuziepuka mafunuo haya mawili. Lakini hasemi, anazungumza kuhusu dhamiri ingawa, badala ya kusema juu ya sheria kama inavyofanywa katika Zaburi.

Nadhani labda kwa sababu ya kazi yangu mwenyewe katika fasihi ya hekima, naona uhusiano kati ya uumbaji na sheria. Yaani, kama nilivyosema, nadhani katika kozi ya Zaburi, kwamba hujui chochote kwa uhakika mpaka ujue, au kabisa mpaka ujue jambo fulani kwa ukamilifu. Kwa hiyo, kwa mfano, mimi hutumia kielelezo.

Tulikuwa tunafikiri kuzuia maji ni nzuri, lakini sasa tunajua inaweza kuwa mbaya kwa sababu hatuna ujuzi wa kutosha kuhusu ikolojia. Lakini sasa kwa kuwa tumeona matokeo ya kuzuia maji na jinsi inavyoweza kuumiza ikolojia, kile tulichofikiri kuwa kizuri kiligeuka kuwa mbaya. Jambo ni kwamba hatukuwa na maarifa ya kina.

Au kama moto wa misitu, tulikuwa tunafikiri kuwa moto wa misitu ulikuwa mbaya kila wakati. Tulitaka kuzima moto wote wa misitu. Sasa tunajua ni muhimu kabisa kwa kuhifadhi maisha yanayoendelea ya msitu.

Kwa hivyo, kile tulichofikiria kuwa mbaya sasa ni nzuri. Je, nilishiriki mchoro kutoka Westminster nanyi nyote? Sidhani kama una darasa hili. Ndio, nilifanya katika kozi ya Mithali, lakini nadhani inafaa kushiriki tena hapa kwa sababu hii ndio mantiki ya zaburi.

Kwa hivyo, kielelezo changu ninachopenda zaidi cha hilo, bila ujuzi wa kina, huna ujuzi kamili ulikuwa uzoefu wangu katika Seminari ya Westminster. Huko Westminster, jengo bora zaidi kwenye chuo hicho ni maktaba. Ni maktaba ya ajabu na imejengwa inayoangalia bonde.

Ina ukumbi bora, ina vifaa bora. Ofisi zote za kitivo zimejengwa karibu na msingi wa maktaba yenyewe. Ni maktaba nzuri kwa utafiti.

Ni fahari ya chuo. Kweli, nilipofundisha huko kati ya 1986 na 91, ilikuwa wakati ambapo wanafunzi walikuwa katika mabadiliko ya taaluma. Hapo awali, wanafunzi wetu wengi walitoka chuoni moja kwa moja, lakini sasa tulikuwa tunapata wanafunzi wakubwa ambao tayari walikuwa na taaluma.

Hawakuwa wanaona kazi zao kuwa na maana. Na kwa hivyo walikuwa wakibadilisha kazi na kwenda katika huduma. Tulikuwa na mwanafunzi mmoja kama huyo ambaye alikuwa mwanajiolojia ambaye alifanya kazi kwa NASA huko Huntsville, Alabama.

Umaalumu wake ulikuwa kupima gesi ya radoni. Walipohama kutoka Huntsville hadi Philadelphia, mkewe alipata nafasi kama RN, muuguzi katika hospitali ya eneo la

Abingdon. Mafunzo yake kama mwanajiolojia yalipendekeza kwake kwamba eneo hilo linaweza kuwa na gesi ya radoni.

Kwa hiyo, alileta chombo chake cha kupima gesi ya radoni kwenye maktaba asubuhi moja, akinuia kuiweka hospitalini alasiri hiyo. Lakini kwa kuwa tayari alikuwa huko, aliamua kupima gesi ya radon katika basement ya maktaba. Ili kuelewa kipimo chake, unahitaji kujua kidogo juu ya wingi wa gesi ya radon katika mazingira tofauti.

Kwa hivyo kawaida anga ina picocuries nne. Hiyo ni elfu moja ya yaya, maelfu ya maelfu. Picocuries nne mbalimbali ziko angani, picha nne za gesi ya radoni.

Ikiwa unavuta pakiti ya sigara kwa siku, wewe ni mvutaji sigara, basi utavuta picocuries 200 za gesi ya radon. Ikiwa unafanya kazi katika mgodi wa uranium, unavuta 400, mara mia zaidi kuliko ungefanya katika hali ya kawaida. Unapata 400.

Ninaelewa kuwa wachimbaji wa urani wanapaswa kuchukua mapumziko ya mwaka kila mwaka wa tatu ili mwili uweze kuondoa sumu na kuondoa gesi zenye sumu. Kweli, aliweka kipimo kwenye maktaba na kilipima picocuries 4,000. Kwa hiyo, ilikuwa mara mia, hiyo ni nini? Mara mia zaidi ya mgodi wa urani.

Ikiwa ilikuwa sahihi, hii ingekuwa mojawapo ya viwango vya juu zaidi vya gesi ya radoni kwenye sayari ya Dunia. Hapa ilikuwa maktaba yetu. Hakuweza kuamini.

Kwa hiyo, aliita NASA huko Huntsville na kuwaambia usomaji wake na wakaleta kipimo bora zaidi ambapo unaweza kupima gesi, chochote wanachokiita chombo hicho. Lakini hata hivyo, waliipima na wakathibitisha usomaji wake. Ilikuwa 4,000 picocuries.

Sikujua hili likiendelea hadi kesho yake nilipoenda ofisini kwangu. Kwa hiyo, kulikuwa na mkanda mweusi na wa njano kwenye milango na kwenye madirisha, weka nje, hatari, mbaya. Na hapa ilikuwa ofisi yangu na ilikuwa mara elfu zaidi, mara mia zaidi ya mgodi wa urani.

Na kwa hivyo jambo ninalofanya ni kwamba wajenzi wa, vizuri, wajenzi, wale waliojenga maktaba walifikiri kuwa wamechagua mahali pazuri zaidi, lakini kwa sababu hawakuwa na ujuzi wa kina, walichagua doa mbaya zaidi duniani karibu. Kwa hivyo, bila maarifa ya kina, huwezi kamwe kuwa na maarifa kamili. Bila shaka, swali linatokea, walifanya nini huko Westminster walipokabiliana na hali hiyo, na walifanya nini. Naam, wanajiolojia walikisia kwamba kulikuwa na mpasuko maili 40 moja kwa moja chini kwenye matumbo ya dunia, moja kwa moja chini ya maktaba.

Na gesi ilitolewa kupitia mpasuko huu kwenye maktaba yetu. Au miamba ilikuwa wima na ilikuwa ikisambaratika kama kurasa za kitabu na kutoa gesi hii ya radoni.

Hivi ndivyo nilivyosoma kwenye gazeti wakati wanajiolojia wakijaribu kuelezea hali hiyo.

Kweli, jinsi walivyosuluhisha shida ni kuweka bomba kwenye kona ya maktaba. Kisha wakakumbana na homa ya mafua ikitembea kando ya ukuta wa orofa na kisha bomba la moshi la mafua lililopita nyuma ya lifti. Na kisha wanaweka feni ya hewa, feni ya shimoni ya hewa juu ili kutoa hewa.

Na hivyo, wameweza kutatua tatizo. Walichofikiri kingekuwa tatizo kubwa, walitatusa tatizo hilo kwa dola 15,000 kwa msaada mkubwa wa seminari. Na kwa hivyo, walisukuma hewa hiyo yote yenye sumu hewani.

Ndiyo. Kweli, ninamaanisha, ingekuwa imeenda huko hata hivyo, bila kujilimbikizia kwenye maktaba. Ni moja ya vyanzo vya, nadhani, picocuries nne ambazo ziko hewani kawaida.

Kwa hivyo, lakini sio umakini. Ndiyo. Kwa hivyo, kwa vyovyote vile, ninaona aina hiyo ya uhusiano kwamba kwa sababu Mungu ana ujuzi kamili, mbingu zinatangaza utukufu wake.

Ungeweza kuona ujuzi wake kamili katika jua unaoenea juu ya dunia yote kwa sababu yeye huona dunia nzima. Kwa hiyo, ana ujuzi kamili na kwa hiyo sheria yake ni kwa manufaa yetu kwa sababu anaona kwa ukamilifu. Kwa hivyo, isipokuwa ukiona mambo kiujumla, huwezi kamwe kuyaona kwa uwazi au kabisa.

Na hii ndio mantiki ya fasihi ya hekima. Unaweza kuona mantiki hiyo katika shairi kuu la hekima la Ayubu. Katika Ayubu 28, unaweza kuona hivi ndivyo wahenga wanavyofikiri.

Unaweza kuona kwa nini ninasema kwamba maagizo haya yote ni sehemu ya fasihi ya hekima. Ayubu 28, tunalo shairi hili la Ayubu au la mwandishi wa Ayubu ambamo anasifu hekima na kutoweza kufikiwa kwa hekima mbali na ufunuo. Kwa hiyo, anasema katika Ayubu 28:12, lakini hekima inaweza kupatikana wapi? Uelewa unakaa wapi? Hakuna mwanadamu anayefahamu thamani yake.

Haiwezi kupatikana katika nchi ya walio hai. Kina kinasema haimo ndani yangu. Bahari inasema haiko nami.

Haiwezi kununuliwa kwa dhahabu safi kabisa na wala bei yake haiwezi kupimwa kwa fedha. Haiwezi kununuliwa kwa dhahabu ya Ofiri, kwa shohamu ya thamani kubwa au lapis lazuli. Wala dhahabu au kioo hawezi kulinganishwa nayo.

Wala haiwezi kuwa kwa vito vya dhahabu. Matumbawe na yaspi hazistahili kutajwa. Bei ya hekima ni zaidi ya marijani.

Topazi ya Kushi haiwezi kulinganishwa nayo. Haiwezi kununuliwa kwa dhahabu safi. Basi hekima yatoka wapi? Uelewa unakaa wapi? Imefichwa machoni pa kila kiumbe hai, imefichwa hata na ndege wa angani wanaoweza kuona mbali sana kuliko wanadamu duniani.

Uharibifu na kifo husema, ni uvumi tu umefika masikioni mwetu. Sasa kumbuka, Mungu anaelewa njia ya jambo hilo. Yeye peke yake ndiye ajuaye inapokaa kwa maana yeye hutazama miisho ya dunia.

Anaona kila kitu chini ya mbingu. Kwa maneno mengine, ana ujuzi wa kina. Alipoweka nguvu za upepo na kuyapima maji, alipoweka amri kwa ajili ya mvua na njia ya jua na tufani, kisha akatazama hekima, akaikadiria, akaithibitisha, akaijaribu.

Akawaambia wanadamu, Kumcha Bwana, ndiyo hekima, na kujiepusha na uovu ndio ufahamu. Kwa hiyo Mungu pekee ndiye mwenye hekima ya kweli kwa sababu ni Mungu pekee ndiye anayeona kila kitu. Kwa hiyo kwa sababu ana ujuzi kamili, anaweza kusema kabisa na kusema, hofu ya Bwana, ufunuo wa Mungu, na kujisalimisha kwake, huo ni ujuzi wa kuishi katika njia ya uzima wa milele.

Tena, una ukweli uleule unaowakilishwa na Aguri katika Mithali sura ya 30. Ukitaka kugeuka nami pale, na anapambana na jambo lile lile. Nina muhtasari wa haya kwenye maelezo yako kwenye ukurasa wa 330 katika sura ya 30, mstari wa kwanza hadi wa sita.

Hii ni epistemolojia ya Aguri, chanzo chake cha ujuzi wa jinsi gani una ukweli? Una ujuzi gani? Anafanya maungamo matano. Anaanza katika sura ya 30, haya ni maneno ya Aguri, mwana wa Jaka. Anazungumza kama nabii na vile vile mwenye hekima.

Ni matamshi yaliyotiwa moyo. Matamshi yaliyovuviwa ya mtu huyu yanafundishwa kwa mwanawe. Anaanza na kukiri, na ninaiweka hapa, juu ya ujinga wake.

Ni muhtasari. Inaanza na yeye kusema, Nimechoka Mungu, lakini naweza kushinda. Sina muda hapa wa kutetea tafsiri.

Ninaitetea katika maelezo yangu kuhusu kitabu cha Mithali sura ya 15 hadi 30. Unaweza kuona utetezi wa tafsiri hii. Nimechoka Mungu, lakini ninaweza kushinda.

Hakika mimi ni mjinga tu, si mwanaume. Sina ufahamu wa kibinadamu. sijajifunza hekima wala sijapata kumjua yeye aliye Mtakatifu.

Ni nani aliyepanda mbinguni na kushuka? Ni mikono ya nani iliyokusanya upepo? Ni nani aliyefunga maji katika vazi? Ni nani aliyethibitisha miisho yote ya dunia? Jina

lake ni nani? Jina la mtoto wake ni nani? Hakika unajua. Kila neno la Mungu halina dosari. Yeye ni ngao kwa wale wanaomkimbilia.

Hapa katika epistemolojia yake, anafanya maungamo yake matano. Kukiri kwake kwanza ni ujinga wake. Sina maarifa.

Mstari wa pili, hakika, mimi ni mnyama tu. Kwa sababu sina ujuzi. Mimi sio vile mwanadamu anapaswa kuwa.

Mimi si mwanaume. Sina ufahamu wa kibinadamu. sijajifunza hekima wala sijapata kumjua yeye aliye Mtakatifu.

Kwa hivyo, anakiri ujinga wake kwamba hana ujuzi. Pili, anakiri kutokuwa na ujuzi fulani kwa sababu hawezi kwenda mbinguni kuona yote. Ni nani aliyepanda mbinguni na kushuka? Na ni nani anayeruzuku uumbaji? Ni mikono ya nani iliyokusanya upepo? Ni nani aliyefunga maji katika vazi? Na kulinganisha 4a kwenye mhimili wima, ni nani aliyepanda mbinguni na kushuka kwenye mhimili mlalo? Ni nani aliyeithibitisha miisho yote ya dunia? Na hivyo basi anakiri kwamba isipokuwa unaweza kuona kwa ukamilifu kutoka mbinguni na kuona miisho ya dunia, huwezi kuwa na ujuzi wa hakika.

Lakini sasa anakiri kwamba Bwana ana ujuzi huo ambaye amepanda mbinguni. Na anasema, jina lake ni nani? Naam, ni nani yule aliyekuwa mbinguni na ameiweka miisho ya dunia? Ni nani anaye ruzuku uumbaji kwa maji pamoja na mawingu? Ni wazi, jina ni Mimi. Ni Mungu wa Israeli.

Yeye ndiye Mungu ambaye ana ujuzi huu. Kuungama kwa nne ijayo, anauliza, jina la mtoto wake ni nani? Na bila shaka, katika kitabu cha Mithali, mwana ndiye mfuasi. Ni nani ambaye Mungu anafundisha? Mwana ni nani? Huyu ndiye mfuasi wa Mungu.

Naam, katika Agano la Kale, mwana ni watu wa Israeli. Wanaitwa wana wa Mungu katika Kutoka sura ya nne. Ufafanuzi huu umethibitishwa, nadhani, katika kitabu cha apokrifa cha Baruku sura ya tatu, aya ya 29 hadi 36.

Anaibua maswali sawa. Ni nani aliyepanda mbinguni na kumtwaa, hiyo ni hekima, na kumshusha kutoka mawinguni? Ni nani amevuka bahari na kumpata na atamnunua kwa dhahabu safi? Hakuna anayejua njia ya kwenda kwake au hata ana wasiwasi juu ya njia ya kwenda kwake. Lakini anayejua mambo yote anamjua.

Alimpata kwa ufahamu wake. Yule aliyeitayarisha dunia kwa muda wote alijaza viumbe wenye miguu minne. Huyu ndiye Mungu wetu.

Hakuna mwingine anayeweza kulinganishwa naye. Alipata maarifa yote na akampa mtumishi wake Yakobo, Israeli, ambaye alimpenda. Kwa hiyo, hapo anakiri kwamba

yule aliye na ujuzi huu ni Mungu wa Israeli na yule ambaye amempa ujuzi huu na ufunuo huu, kama Paulo atakavyobishana katika kitabu cha Warumi, ni watu wa Israeli.

Ungamo la tano ambalo atafanya ni katika mstari wa tano, kwamba ni nzuri. Mungu ana ujuzi huu ambaye ameanzisha haya yote na anajua haya yote, lakini hana budi kuyadhihirisha. Anasema kila neno la Mungu halina dosari.

Yeye ni ngao kwa wale wanaomkimbilia. Kwa hiyo, ungamo la tano ni kwamba Mungu amejidhihirisha katika neno lake lililofunuliwa. Kweli, hiyo ni kwa njia ya utangulizi wa jinsi ninavyoelewa tungo zinazohusiana.

Kwamba kwa sababu Mungu ana ujuzi kamili akiwa mbinguni, anaona yote, aliumba mbingu. Wanadhihirisha ujuzi wake. Kwa hiyo, anaweza kusema kwa uhakika kupitia sheria tuliyo nayo katika sehemu nyingine ya zaburi.

Unauliza swali kwa utaratibu mwingi, Zaburi ya 19 inatumika na uhusiano kati ya tungo ni ufunuo wa jumla, ufunuo maalum, na kisha majibu yetu kwa zote mbili. Hiyo ni njia halali ya kuona unganisho? Ndio, nilipenda kutaja hilo nyuma kwenye ukurasa ambapo, kabla ya tafsiri, kwenye ukurasa, ukurasa mpya, 329, 326, pagination ya zamani. Ninazungumza juu ya mantiki ya kuunganisha ya tungo.

Njia moja inaweza kuwa, ni sifa ya Mungu kwa ajili ya aina mbili za msingi za kujifunua kwake kwa ulimwengu, ufunuo wa asili katika uumbaji na ufunuo maalum katika neno. Kwa hivyo, nadhani hiyo ni halali sana, lakini hiyo haielezi kabisa kwa nini unaweka maneno haya, sifa. Lakini nadhani kuna jambo la ndani zaidi katika uhusiano huu kwamba jinsi wahenga anavyofikiria ndivyo ninabishana, kwa kiwango chochote.

Huyu ni Dk. Bruce Waltke katika mafundisho yake juu ya kitabu cha Zaburi. Hiki ni kipindi namba 26, Wisdom Psalms Genre.